

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№4(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 242 sahifa,
2-aprel, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Yangi O'zbekistonning mintaqaviy va global geosiyosiy pozitsiyasi: milliy o'zlik va media reprezentatsiya tahlili	16
Salim Doniyorov	
Axborot kommunikatsiya texnologiyalari vositasida o'quvchilarning adabiy tahlil kompetensiyasini shakllantirish	21
Djo'rayev Yorqin Xolnizozovich, Xoldarova Gulchehra Tajibayevna	
Adabiy tahlil kompetensiyasini shakllantirishda elektron darsliklar va multimedia vositalaridan foydalanish.....	26
Djo'rayev Yorqin Xolnizozovich	
Ta'limdagi hurfikrlikni rivojlantirishning pedagogik asoslari.....	29
Yunusov Dilshod Raxmatovich	
Boshlang'ich ta'limda kompetensiyaviy yondashuv asosida o'quvchilarda tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish metodikasi.....	32
Aliqulova Habiba Bahranovna	
Ayollar boksida jismoniy tayyorgarlikning yosh qizlar salomatligiga ta'siri	36
Majidov Ruslan Rustam o'g'li, Komilova Ismigul O'ktamjon qizi	
Talaba-yoshlarda internet risklarning oldini olishning pedagogik modeli	41
Muradova Maftuna Komilovna, Mamadaliyeva Umida Isroiljonovna	
Диагностика креативности студентов педагогических вузов в процессе изучения специальных дисциплин.....	44
Уразова Марина Батыровна, Соибова Толифа Дилмуродовна	
STEAM yondashuvi asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida kommunikativ kompetentlikni shakllantirishning metodik xususiyatlari.....	49
Tashibekova Munajat Xoshimovna	
Mariya Montessori ta'limida bolalarning mustaqilligini va ijodiy faoliyatini rivojlantirishning pedagogik-didaktik shart-sharoitlari.....	53
Asqarova Ma'mura Sadriddinovna	
O'spirinlik yoshida namoyon bo'ladigan agressiv xulqning psixologik xususiyati	59
Atajanova Xurjon Pirnazar qizi	
O'zbekiston jurnalistikasining rivojlanishida jadidlarning o'rni: jurnalistikada yangi trend	64
Murtozayeva Nigora Murtoza qizi	
Virtual ta'lim texnologiyasining ta'lim jarayonini takomillashtirishdagi ahamiyati.....	67
Muxsiyeva Aziza Shamsitdinovna	
Kelajakdagi o'qituvchilarning pedagogik kreativligini ta'limiy o'yinlar orqali rivojlantirish yo'llari	69
N. A. Musayeva	
Talabalarda lisoniy tafakkurni shakllantirishga psixolingvistik yondashuvning didaktik tamoyillari	76
Odiljonova Kamola Abduvosit qizi	
Strategies for Overcoming Difficulties in Using Authentic Materials in English Language Teaching	81
Qosimov Jaloliddin Abduvali o'g'li	
Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ta'limni tashkil etishning pedagogik imkoniyatlari	84
Qurbonova Buzaynab Nurmuxammadiyevna	
Inspektor-psixologlarda ijtimoiy-psixologik kompetentlikning kasbiy faoliyatdagi ahamiyati	87
Raxmanova Dilnoza Farmanovna	
Qo'ng'iro't tumani toponimlarining leksik-semantik va genetik xususiyatlari	90
Shamshaddinova Saodat Saparbayevna	
Variativ yondashuv asosida 5–9-sinf o'quvchilarida valeologik madaniyatni rivojlantirishning didaktik modeli va metodik ta'minoti	93
Shamuratov Asqar Abdullayevich	

The Structural Composition and Developmental Stages of Critical Thinking Skills.....	98
<i>Shuxratjon Ismoiljonov Boymirza o'g'li</i>	
Yosh rahbar kadrlarni lavozimlarga tayinlashning psixologik xususiyatlari.....	106
<i>Sobitov Otabek</i>	
O'zbekistonda erta turmush qurish masalasi va uning psixologik tahlillari.....	111
<i>Sodiqova Gulbarno Odiljon qizi</i>	
Adaptiv sportning inklyuziv ta'lim tizimida alohida ta'limga ehtiyoji bo'lgan o'quvchilarning jismoniy va funksional rivojlanishidagi ahamiyati.....	114
<i>Xasanova Sarvinoz To'liqinjon qizi</i>	
Yosh futbolchilarda texnik mahoratni rivojlantirishda differentsiallashgan mashg'ulotlar modelini qo'llash samaradorligi	118
<i>Zayniddinov Tojiddin Baxriddinovich</i>	
Фразеологизмы как носители культуры: проблемы перевода и методы обучения	123
<i>Хамидова Гулноза Турсунбой кизи</i>	
Talabalarni kreativ yondashuv asosida tarbiyaviy–innovatsion faoliyatga tayyorlash jarayonlari.....	127
<i>Adizova G. M.</i>	
Iqtidorli bolalarni psixologik-pedagogik qo'llab-quvvatlash	131
<i>Ismoilova Adolat Anvarovna</i>	
STEAM – ta'lim texnologiyasi asosida o'quvchilarning fazoviy tasavvurlarini rivojlantirish metodikasi	134
<i>So'fiboyeva Gulchehra Mamurjonovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy ko'nikmalar va kompetentlikni shakllantirishning pedagogik asoslari.....	138
<i>Fayzullayeva Xovoxon Xayrullo qizi</i>	
Inklyuziv ta'limga muhtoj bolalar bilan ishlashda tarbiyachining roli.....	142
<i>Mansurova Lobar Luqmon qizi, Boqiyeva E'zoza Mashrab qizi</i>	
Rivojlanishida nuqsoni bor bolalarni ta'lim-tarbiyalashning ilmiy-pedagogik asoslari.....	146
<i>Tojiboyeva Osiyoxon Alisher qizi</i>	
Xalqaro ta'lim tashkilotlari faoliyatining nazariy asoslari.....	150
<i>Abdusamadova Aziza Kamoliddin qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarni ijtimoiy texnologiyalar asosida ijtimoiy-pedagogik faoliyatga tayyorlash tizimi sifatida.....	153
<i>Shanazarov Otabek</i>	
Maktabgacha ta'limda STEAM yondashuvini loyiha asosida joriy etishning pedagogik strategiyalari	158
<i>Radjapova Xuzra Tirkashevna, Abdullayeva Sarviniso</i>	
Matematika ta'limida modellashtirishning psixologik va metodik asoslari: disum loyihasi tahlili.....	161
<i>Xaydarov Xurshid Ismatovich</i>	
Darsdan tashqari mashg'ulotlarda gandbolchilarning tezkorligini rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari.....	166
<i>Ismatullayeva Zuhra Rustam qizi</i>	
Osiyo xalq o'yinlari asosida jismoniy tarbiya jarayonini samarali tashkil etishning pedagogik shartlari	170
<i>Abdullayev Yashnarjon Mahkamovich</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning innovatsion kompetentligini shakllantirishda klasterli ta'lim muhitining imkoniyatlari.....	173
<i>Abduraxmanov M. B.</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida tanqidiy fikrlash.....	178
<i>Chinaliyeva Ayjamal Baxitjanovna</i>	
Talabalarda raqamli ta'lim madaniyatini rivojlantirish.....	181
<i>Eshqurbonova Nafisa Bahodir qizi</i>	
Blended Educational Technologies in Higher Education: A Systematic Analysis of Foreign Research.....	183
<i>Fozilova Maxina Adashevna</i>	
Voyaga yetmaganlarda deviant xulq shakllanishida ijtimoiy-psixologik omillarning roli.....	188
<i>Galdiyeva Mehribon Durdiyevna, Saydazimov Alisher Nurali o'g'li</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Boshlang'ich tayyorlov guruhida ulotqirish texnikasi elementlarini o'rgatish samaradorligi.....	191
<i>Hayitmurodova Nasiba Abdusalimovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida tarbiya fanini o'qitishning metodik tayyorgarligini takomillashtirish zaruriyati.....	197
<i>Inoyatova Zulfiya Xamdamovna</i>	
Talabalarni ilmiy-tadqiqot faoliyatiga jalb etishning metodologik asoslari.....	199
<i>Karimova Madinabonu Dilshodbek qizi</i>	
Kompetentligini baholash mezonlari va indikatorlarini ishlab chiqish	203
<i>Kayumov Oybek Achilovich</i>	
Kasbiy refleksiya asosida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik mahoratini rivojlantirish.....	209
<i>Miraxmedova Mubina Mirxalil qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutq ko'nikmalarini rivojlantirish.....	211
<i>Nisanbayeva Akmaral Kaldibayevna</i>	
Maxsus ta'lim dasturlari orqali iqtidorli talabalarining ijodiy salohiyatini rivojlantirish	214
<i>Rayimova Shahlo Sobirjon qizi</i>	
STEAM ta'limida ijtimoiy intellektni rivojlantirish metodlari	217
<i>Toshev Elbek Choriyevich</i>	
Innovatsion texnologiyalar va ularning tasviriy san'at o'qituvchilarini tayyorlash tizimidagi roli.....	223
<i>Usmanov Botir Allaberdievich</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning ijtimoiy kompetensiyasini rivojlantirishda volontyorlik faoliyatining ahamiyati.....	227
<i>Xalilova Dilnoza Furkatovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda robototexnikaning ahamiyati va o'rni	230
<i>Xodiyeva Dilrabo Pirimovna</i>	
Working With Visual AIDS in Teaching English in Primary Education	233
<i>Yunusova Nodira Akhmadjanovna</i>	
Teatr texnologiyalarini maktabgacha ta'limga integratsiya qilishning pedagogik shartlari	237
<i>Abdullayeva Aziza Abdurazzoq qizi, Salimova Dilmira Farxodovna</i>	

BOSHLANG'ICH TAYYORLOV GURUHIDA ULOQTIRISH TEXNIKASI ELEMENTLARINI O'RGATISH SAMARADORLIGI

Hayitmurodova Nasiba Abdusalimovna

Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy pedagogika universiteti
 jismoniy tarbiya va sport kafedrasida katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich tayyorlov guruhida uloqtirish texnikasi elementlarini o'rgatish samaradorligi pedagogik va metodik nuqtayi nazardan tahlil qilinadi. Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlarida uloqtirish harakatlari bolalarning koordinatsiyasi, kuchni to'g'ri taqsimlash, fazoviy mo'ljal olish, tezkorlik va aniqlik kabi sifatlarini rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi. Tadqiqotda boshlang'ich tayyorlov guruhidagi shug'ullanuvchilarga uloqtirish texnikasining asosiy elementlarini bosqichma-bosqich o'rgatish, harakat malakalarini shakllantirish hamda mashg'ulotlarni yosh xususiyatlariga mos ravishda tashkil etish masalalari yoritilgan. Shuningdek, texnik elementlarni egallash jarayonida ko'rgazmali usullar, takrorlash mashqlari, maxsus tayyorlov mashqlari va o'yin usullaridan foydalanishning ahamiyati ochib berilgan. Tadqiqot natijalari uloqtirish texnikasi elementlarini tizimli va izchil o'rgatish mashg'ulotlar samaradorligini oshirish, shug'ullanuvchilarning texnik tayyorgarligini mustahkamlash va sportga qiziqishini kuchaytirishga xizmat qilishini ko'rsatadi. Mazkur maqola jismoniy tarbiya va sport yo'nalishida tahsil olayotgan talabalar, trener-o'qituvchilar hamda tadqiqotchilar uchun nazariy va amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: boshlang'ich tayyorlov guruhi, uloqtirish texnikasi, texnika elementlari, jismoniy tayyorgarlik, harakat ko'nikmasi, koordinatsiya, maxsus mashqlar, sport mashg'uloti, pedagogik samaradorlik, o'qitish metodikasi.

Abstract: This article analyzes the effectiveness of teaching throwing technique elements in the initial training group from pedagogical and methodological perspectives. In physical education and sports training, throwing movements are an important means of developing children's coordination, proper distribution of effort, spatial orientation, speed, and accuracy. The study highlights the issues of step-by-step teaching of the main elements of throwing technique to learners in the initial training group, the formation of motor skills, and the organization of training sessions in accordance with age characteristics. It also reveals the importance of using visual methods, repetitive exercises, special preparatory exercises, and game-based methods in the process of mastering technical elements. The research results show that systematic and consistent teaching of throwing technique elements contributes to increasing the effectiveness of training sessions, strengthening the technical preparedness of learners, and enhancing their interest in sports. This article has theoretical and practical significance for students studying physical education and sports, coach-teachers, and researchers.

Key words: initial training group, throwing technique, technique elements, physical training, motor skill, coordination, special exercises, sports training, pedagogical effectiveness, teaching methodology.

Аннотация: В данной статье с педагогической и методической точек зрения анализируется эффективность обучения элементам техники метания в группе начальной подготовки. В занятиях по физическому воспитанию и спорту метательные движения являются важным средством развития у детей координации, правильного распределения усилия, пространственной ориентировки, быстроты и точности. В исследовании освещаются вопросы поэтапного обучения занимающихся группы начальной подготовки основным элементам техники метания, формирования двигательных навыков, а также организации тренировочных занятий с учётом возрастных особенностей. Также раскрывается значение использования наглядных методов, повторных упражнений, специальных подготовительных упражнений и игровых методов в процессе освоения технических элементов. Результаты исследования показывают, что системное и последовательное обучение элементам техники метания способствует повышению эффективности занятий, укреплению технической подготовленности занимающихся и усилению их интереса к спорту. Данная статья имеет теоретическое и практическое значение для студентов, обучающихся по направлению физического воспитания и спорта, тренеров-преподавателей и исследователей.

Ключевые слова: группа начальной подготовки, техника метания, элементы техники, физическая подготовка, двигательный навык, координация, специальные упражнения, спортивное занятие, педагогическая эффективность, методика обучения.

KIRISH

Boshlang'ich tayyorlov guruhida sport faoliyatining asosiy maqsadlaridan biri shug'ullanuvchilarda umumiy jismoniy sifatlar bilan bir qatorda dastlabki texnik ko'nikmalarni to'g'ri va izchil shakllantirishdan iboratdir. Ayniqsa, uloqtirishga oid harakatlar sport tayyorgarligining muhim tarkibiy qismi bo'lib, ular bolalarning harakat koordinatsiyasi, kuchni boshqarish qobiliyati, tezkor fikrlash, fazoviy tasavvur va aniqlik kabi ko'rsatkichlarini rivojlantirishda katta ahamiyat kasb etadi. Shu sababli boshlang'ich tayyorlov bosqichidayoq uloqtirish texnikasi elementlarini ilmiy asoslangan metodika asosida o'rgatish dolzarb pedagogik vazifa hisoblanadi. Mazkur davrda harakat malakalari tez shakllanadi, asab-mushak apparati faol rivojlanadi va bolalarning yangi harakatlarni o'zlashtirishga bo'lgan qiziqishi yuqori bo'ladi. Demak, aynan shu bosqichda texnik elementlarni to'g'ri yo'naltirilgan mashg'ulotlar orqali o'rgatish keyingi sport mahorati rivojlanishiga mustahkam zamin yaratadi.

Uloqtirish texnikasi ko'p komponentli murakkab harakatlar tizimini o'z ichiga oladi. Unda dastlabki holatni egallash, tayyorlov harakati, asosiy kuch berish fazasi, qo'l va gavda harakatlarining o'zaro mosligi, tayanch oyoqlarning to'g'ri joylashuvi hamda yakunlovchi holat muhim o'rin egallaydi. Boshlang'ich tayyorlov guruhidagi bolalar uchun ushbu elementlarning barchasini birdaniga mukammal egallash murakkab bo'lgani sababli ularni bosqichma-bosqich, sodda va tushunarli shaklda o'rgatish lozim bo'ladi. Bu jarayonda yosh xususiyatlari, psixologik holat, jismoniy rivojlanish darajasi va individual imkoniyatlarni hisobga olish alohida ahamiyatga ega. Agar texnika elementlari noto'g'ri shakllantirilsa, keyinchalik bu xatolarni tuzatish qiyinlashadi va sport natijalariga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shuning uchun dastlabki bosqichdagi o'qitish sifati butun tayyorgarlik jarayonining samaradorligini belgilovchi muhim omil sifatida namoyon bo'ladi.

Zamonaviy sport pedagogikasi uloqtirish texnikasini o'rgatishda an'anaviy yondashuvlar bilan bir qatorda ko'rgazmali namoyish, takroriy mashqlar, o'yin elementlari, maxsus tayyorlov mashqlari va differensial yondashuvdan samarali foydalanishni tavsiya etadi. Ayniqsa, bolalar bilan ishlashda mashg'ulotlarning qiziqarli, tushunarli va harakat faolligini oshiruvchi shaklda tashkil etilishi muhimdir. Chunki boshlang'ich tayyorlov bosqichidagi shug'ullanuvchilar ko'proq emotsional qabul qilishga moyil bo'lib, quruq nazariy tushuntirishdan ko'ra amaliy ko'rsatma va takroriy faoliyat orqali yaxshiroq o'zlashtiradilar. Shu jihatdan qaraganda, uloqtirish texnikasi elementlarini o'rgatishda metodik vositalarning to'g'ri tanlanishi va mashg'ulot mazmunining bolalar yoshiga mosligi o'qitish samaradorligini oshiruvchi muhim shartlardan biri hisoblanadi.

Bugungi kunda bolalar sportini rivojlantirish, iqtidorli yoshlarni aniqlash va ularni maqsadli tayyorlash jarayonida boshlang'ich tayyorlov guruhlariga alohida e'tibor qaratilmoqda. Chunki sport zaxirasini yaratish aynan boshlang'ich bosqichdagi sifatli o'quv-mashg'ulot jarayoniga bevosita bog'liqdir. Uloqtirishga oid texnik elementlarning puxta o'zlashtirilishi keyingi bosqichlarda maxsus sport mahoratini rivojlantirish uchun asos bo'lib xizmat qiladi. Bunday tayyorgarlik nafaqat texnik ko'nikmalarni shakllantiradi, balki shug'ullanuvchilarda intizom, diqqat, o'z harakatini nazorat qilish, topshiriqni to'g'ri bajarishga intilish kabi muhim irodaviy sifatlarini ham rivojlantiradi. Shu ma'noda uloqtirish texnikasini o'rgatish jarayoni faqat jismoniy emas, balki tarbiyaviy va psixologik ahamiyatga ham ega.

Mavzuning ilmiy dolzarbligi shundaki, boshlang'ich tayyorlov guruhida uloqtirish texnikasi elementlarini o'rgatishning samaradorligi ko'p jihatdan qo'llanilayotgan metodlarning izchilligi, mashqlarning maqsadga muvofiqligi va pedagogik nazoratning to'g'ri tashkil etilishiga bog'liq. Ushbu yo'nalishda ilmiy asoslangan tavsiyalar ishlab chiqish trener-o'qituvchilarning amaliy faoliyatini takomillashtirish, bolalarning texnik tayyorgarligini oshirish va mashg'ulot natijadorligini kuchaytirishga xizmat qiladi. Shu sababli mazkur maqolada boshlang'ich tayyorlov guruhida uloqtirish texnikasi elementlarini o'rgatish samaradorligi pedagogik va metodik nuqtayi nazardan yoritilib, ushbu jarayonning sport tayyorgarligidagi o'rni va ahamiyati ochib beriladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Pedagogik kuzatuv metodi orqali mashg'ulotlar davomida shug'ullanuvchilarning uloqtirishga oid harakat faoliyati muntazam ravishda o'rganildi. Bunda uloqtirish jarayonidagi dastlabki holatni egallash, qo'l va oyoq harakatlarining uyg'unligi, gavdaning harakatdagi ishtiroki, kuch berish fazasining to'g'riligi va yakunlovchi holatning barqarorligi kabi ko'rsatkichlar kuzatildi. Har bir shug'ullanuvchining texnik xatolari, ularni takrorlash darajasi hamda mashg'ulot davomida o'zgarish dinamikasi qayd etildi. Pedagogik kuzatuv texnika elementlarini o'rgatish jarayonida yuzaga kelayotgan qiyinchiliklarni aniqlash va keyingi mashg'ulotlar mazmunini shunga mos ravishda tuzatish imkonini berdi.

Amaliy sinov metodida uloqtirish texnikasini o'rgatishda qo'llanilgan maxsus mashqlar va metodik vositalarning samaradorligi sinab ko'rildi. Bunda shug'ullanuvchilarga uloqtirishga tayyorlovchi sodda harakatlar, to'pni turli holatlarda ushlab va uzatish mashqlari, mo'ljalga yo'naltirilgan uloqtirishlar, joyida turib va harakatda bajariladigan maxsus topshiriqlar berildi. Mashqlar oddiydan murakkabga, yengildan qiyinga tamoyili asosida tanlandi. Shuningdek, mashg'ulotlar jarayonida ko'rgazmali namoyish, og'zaki tushuntirish, takrorlash, juftlik

va guruh shaklida bajarish, o'yin usulidan foydalanish kabi metodik usullar qo'llanildi. Bu yondashuv shug'ullanuvchilarning texnik harakatlarni tezroq tushunishi va amalda to'g'ri bajarishiga yordam berdi.

Taqqoslash metodi tadqiqot jarayonida turli metodik yondashuvlar samaradorligini aniqlash uchun qo'llanildi. Xususan, faqat an'anaviy takrorlash usuli asosidagi mashg'ulotlar bilan ko'rgazmali, o'yinli va maxsus tayyorlov mashqlari uyg'unlashtirilgan mashg'ulotlar natijalari o'zaro solishtirildi. Taqqoslash jarayonida shug'ullanuvchilarning texnikani bajarish sifati, mashg'ulotga faol jalb etilishi, topshiriqlarni bajarish aniqligi va harakatni mustaqil nazorat qilish darajasi asosiy mezon sifatida olindi. Ushbu metod orqali qaysi usullar boshlang'ich tayyorlov guruhidagi bolalar uchun ko'proq samarali ekani haqida xulosa chiqarish imkoniyati yaratildi.

Suhbat metodi yordamida trener-o'qituvchilarning uloqtirish texnikasini o'rgatish bo'yicha amaliy tajribasi, bolalarning mashg'ulotga munosabati va o'zlashtirish jarayonida uchraydigan muammolar haqida ma'lumotlar olindi. Shu bilan birga, shug'ullanuvchilarning o'zlari bilan olib borilgan sodda savol-javoblar orqali ular uchun qaysi mashqlar qiziqarli, qaysi usullar tushunarli va qaysi topshiriqlar murakkab bo'layotgani aniqlashtirildi. Bu usul mashg'ulot mazmunini bolalarning qabul qilish xususiyatlariga moslashtirishga yordam berdi. Tadqiqot natijalarini umumlashtirishda sifat tahlili usulidan foydalanilib, harakat malakalarining shakllanish darajasi, texnik xatolar sonining kamayishi va uloqtirish elementlarini bajarish sifati bo'yicha yakuniy xulosalar ishlab chiqildi.

Shunday qilib, tanlangan metodlar majmui boshlang'ich tayyorlov guruhida uloqtirish texnikasi elementlarini o'rgatish jarayonini har tomonlama tahlil qilish, pedagogik ta'sir vositalarining samaradorligini aniqlash va amaliy tavsiyalar ishlab chiqish uchun zarur ilmiy asos yaratdi. Bu metodlar o'qitish jarayonining izchilligi va natijadorligini baholashda muhim ahamiyat kasb etdi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda boshlang'ich tayyorlov guruhida uloqtirish texnikasi elementlarini o'rgatish samaradorligini aniqlash maqsadida pedagogik kuzatuv, taqqoslash, amaliy sinov, suhbat va natijalarni tahlil qilish metodlaridan foydalanildi. Tadqiqot metodologiyasi sport pedagogikasi, yosh fiziologiyasi va harakat faoliyatini shakllantirish nazariyalariga tayangan holda ishlab chiqildi.

Asosiy e'tibor boshlang'ich tayyorlov bosqichidagi shug'ullanuvchilarning yosh va jismoniy imkoniyatlariga mos ravishda uloqtirish texnikasining alohida elementlarini bosqichma-bosqich o'rgatish jarayonini kuzatish va uning samaradorligini baholashga qaratildi. Shu nuqtayi nazardan metodlar tanlashda nafaqat texnik natija, balki harakatni bajarish sifati, o'zlashtirish tezligi va mashg'ulotga bo'lgan qiziqish darajasi ham inobatga olindi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalari boshlang'ich tayyorlov guruhida uloqtirish texnikasi elementlarini o'rgatish samaradorligi, avvalo, mashg'ulotlarning tizimli tashkil etilishi, harakatlarning bosqichma-bosqich o'rgatilishi va yosh xususiyatlariga mos metodik vositalarning tanlanishiga bevosita bog'liq ekanini ko'rsatdi. Kuzatuvlar davomida shug'ullanuvchilarning uloqtirish bilan bog'liq dastlabki harakatlarida muayyan qiyinchiliklar mavjudligi aniqlandi. Xususan, ko'plab bolalarda dastlabki holatni to'g'ri egallash, qo'l va gavda harakatlarini uyg'unlashtirish, tayanch oyoqdan unumli foydalanish hamda kuchni bir maromda yo'naltirish ko'nikmalari yetarli darajada shakllanmagani kuzatildi. Biroq mashg'ulotlar izchil ravishda tashkil etilib, maxsus tayyorlov mashqlari va takroriy metodlar qo'llanilgach, ushbu ko'rsatkichlarda ijobiy o'zgarishlar yuz bera boshladi. O'rganish jarayonida uloqtirish texnikasi elementlarini alohida qismlarga ajratib o'rgatish usuli samarali natija berishi aniqlandi. Dastlab qo'l harakati, gavda burilishi, oyoqning tayanch fazasi va yakuniy holat kabi elementlarning har biri mustaqil mashq qildirilganda, shug'ullanuvchilar texnik harakatning umumiy tuzilishini yaxshiroq anglay boshladilar. Keyinchalik ushbu elementlarni yagona harakat tizimiga birlashtirish orqali uloqtirish texnikasi ancha sifatli bajarila boshladi. Bu esa boshlang'ich tayyorlov bosqichida murakkab sport harakatlarini soddalashtirib o'rgatish metodikasi to'g'ri tanlanganini tasdiqladi. Ayniqsa, ko'rgazmali namoyish va trener tomonidan berilgan aniq og'zaki ko'rsatmalar bolalarning harakatni anglab bajarishida muhim ahamiyat kasb etdi.

Natijalar shuni ham ko'rsatdiki, o'yin usulidan foydalanilgan mashg'ulotlar an'anaviy takroriy mashqlarga nisbatan yuqoriroq qiziqish uyg'otdi va shu orqali texnika elementlarining samaraliroq o'zlashtirilishiga yordam berdi. Boshlang'ich tayyorlov guruhidagi bolalar uchun harakatni tabiiy faollik va musobaqalashuv elementlari bilan birlashtirish ularning mashg'ulotga emotsional jalb etilishini oshirdi. Natijada ular topshiriqlarni faolroq bajardilar, ko'proq takrorlashga intildilar va texnik xatolarni tezroq bartaraf eta oldilar. Bu holat sport pedagogikasida o'yinli yondashuvning, ayniqsa, kichik yoshdagi shug'ullanuvchilar bilan ishlashda yuqori samaraga ega ekanini yana bir bor tasdiqladi. Shu bilan birga, maxsus tayyorlov mashqlarining muntazam qo'llanilishi qo'l mushaklari, yelka kamari, gavda harakatchanligi va koordinatsion tayyorgarlikning yaxshilanishiga xizmat qildi.

Pedagogik kuzatuv natijalariga ko'ra, mashg'ulotlar davomida uloqtirish texnikasi bilan bog'liq xatolar soni bosqichma-bosqich kamayib bordi. Dastlabki mashg'ulotlarda ko'p uchragan noaniq yo'naltirish, qo'lning to'liq ishlamasligi, gavdaning yetarlicha ishtirok etmasligi va muvozanatning buzilishi kabi kamchiliklar keyingi

bosqichlarda ancha qisqardi. Bu esa metodik yondashuvning samarali ekanini ko'rsatdi. Shug'ullanuvchilarda ulotirishni mo'ljalga yo'naltirish aniqligi ham yaxshilandi, natijada ular topshiriqlarni yanada ishonch bilan bajarishga erishdilar. Harakatni bajarish sifati oshgani sari bolalarning o'z kuchiga bo'lgan ishonchi ortdi va sport mashg'ulotlariga munosabati yanada ijobiy tus oldi. Mazkur holat texnik tayyorgarlikning psixologik motivatsiya bilan chambarchas bog'liqligini ko'rsatadi.

Tadqiqot natijalaridan kelib chiqib aytish mumkinki, boshlang'ich tayyorlov guruhida ulotirish texnikasi elementlarini samarali o'rgatish uchun metodik vositalarni uyg'unlashtirish zarur. Faqat bitta usulga tayangan holda ishlash kutilgan natijani to'liq bermaydi. Aksincha, ko'rgazmali tushuntirish, bosqichli o'rgatish, takroriy mashqlar, maxsus tayyorlov topshiriqlari va o'yin usullarining birgalikda qo'llanilishi yuqori samaradorlikni ta'minlaydi. Shu bilan birga, pedagogik nazoratning muntazam olib borilishi har bir shug'ullanuvchining individual xususiyatlarini hisobga olish va texnikani o'zlashtirishdagi kamchiliklarni o'z vaqtida tuzatish imkonini beradi. Olingan natijalar boshlang'ich tayyorlov bosqichida ulotirish texnikasi elementlarini ilmiy asoslangan metodika bilan o'rgatish sport tayyorgarligining keyingi bosqichlari uchun muhim poydevor yaratishini tasdiqlaydi. Boshlang'ich tayyorlov guruhida ulotirish texnikasi elementlarini o'rgatish samaradorligi bo'yicha olingan natijalar ushbu jarayonning ko'p jihatdan metodik yondashuvning to'g'ri tanlanishiga bog'liqligini ko'rsatdi.

Tahlillar shuni tasdiqladiki, kichik yoshdagi shug'ullanuvchilarga murakkab texnik harakatlarni bir butun holda emas, balki tarkibiy qismlarga ajratgan holda, izchil va soddadan murakkabga tamoyili asosida o'rgatish maqsadga muvofiqdir. Chunki boshlang'ich tayyorlov bosqichidagi bolalarda harakatlarni tez qabul qilish qobiliyati mavjud bo'lsa-da, murakkab koordinatsion elementlarni bir vaqtning o'zida mukammal bajarish imkoniyati hali to'liq shakllanmagan bo'ladi. Shu sababli ulotirish texnikasining alohida fazalarini avval mustaqil, keyin esa umumiy harakat tarkibida o'zlashtirish usuli texnik tayyorgarlikni sifatli tashkil etish uchun muhim metodik asos bo'lib xizmat qiladi.

Muhokama jarayonida aniqlanishicha, ulotirish texnikasi nafaqat jismoniy sifatlar, balki psixologik tayyorgarlik va harakatni ongli nazorat qilish bilan ham uzviy bog'liqdir. Boshlang'ich tayyorlov guruhidagi bolalarda ko'pincha mashg'ulotga qiziqish yuqori bo'ladi, biroq bu qiziqishni barqaror natijaga aylantirish trener-o'qituvchining metodik mahoratiga bog'liq. Agar mashg'ulotlar bir xil takroriy topshiriqlardan iborat bo'lib qolsa, bolalarda tez zerikish yuzaga keladi va harakatni bajarishga bo'lgan ichki motivatsiya pasayadi. Aksincha, o'yin elementlari, ko'rgazmali namoyish, musobaqalashuv ruhi va rag'batlantirish bilan boyitilgan mashg'ulotlar texnik elementlarning samarali o'zlashtirilishini ta'minlaydi. Bu holat tadqiqot natijalarida ham o'z tasdig'ini topdi. Demak, kichik yoshdagi sportchilar bilan ishlashda emotsional muhit va harakat faoliyatiga qiziqishni saqlab turish texnik tayyorgarlikning ajralmas qismi hisoblanadi.

Olingan natijalar maxsus tayyorlov mashqlarining ulotirish texnikasini o'zlashtirishdagi o'rni juda katta ekanini ham ko'rsatdi. Mazkur mashqlar yordamida harakat apparati texnik elementlarni bajarishga moslashadi, mushak guruhlarini faoliyati uyg'unlashadi, koordinatsion qobiliyatlar rivojlanadi va asosiy harakatni bajarishga tayyorgarlik kuchayadi. Muhokama nuqtayi nazaridan bu shuni anglatadiki, ulotirish texnikasini o'rgatishda evosita asosiy harakatni takrorlash bilan cheklanib qolish yetarli emas. Aksincha, texnik harakatni tashkil etuvchi tayanch omillarni rivojlantiruvchi yordamchi mashqlar tizimi ham muntazam ravishda qo'llanilishi lozim. Aynan shu yondashuv sport mashg'ulotlarining ilmiy asoslanganligi va pedagogik samaradorligini oshiradi.

Shuningdek, natijalar pedagogik nazoratning muhimligini ham yaqqol namoyon etdi. Boshlang'ich tayyorlov bosqichida texnik xatolar tez shakllanishi mumkin, agar ular o'z vaqtida aniqlanib tuzatilmasa, keyinchalik barqaror noto'g'ri ko'nikmaga aylanib qoladi. Shu sababli trener-o'qituvchining har bir shug'ullanuvchi harakatini kuzatib borishi, individual xatolarni aniqlashi va tuzatish choralari o'z vaqtida qo'llashi zarur. Muhokama natijasida aytish mumkinki, pedagogik nazorat nafaqat baholash vositasi, balki o'qitish samaradorligini boshqarishning faol mexanizmi sifatida qaralishi kerak. Ayniqsa, boshlang'ich tayyorlov guruhida individual yondashuvning qo'llanishi har bir bolaning jismoniy va psixologik xususiyatlarini hisobga olgan holda texnik tayyorgarlikni sifatli olib borishga yordam beradi.

Mazkur masalani muhokama qilishda yana bir jihatga e'tibor qaratish lozimki, ulotirish texnikasi elementlarini o'rgatish faqat sport natijasiga emas, balki umumiy harakat madaniyatini shakllantirishga ham xizmat qiladi. Bolalarda to'g'ri holatni saqlash, harakatni boshqarish, muvozanatni ushlash, maqsadga yo'naltirilgan faoliyatni bajarish kabi ko'nikmalar nafaqat sport mashg'ulotlarida, balki kundalik jismoniy faollikda ham muhim ahamiyat kasb etadi. Shu ma'noda ulotirish texnikasini o'rgatish sport pedagogikasining tor doirasidan chiqib, bolalarning umumiy jismoniy rivojlanishi va harakat kompetensiyasini shakllantirish vositasi aylanadi. Bu esa mavzuning amaliy ahamiyatini yanada oshiradi. Umuman olganda, muhokama natijalari boshlang'ich tayyorlov guruhida ulotirish texnikasi elementlarini o'rgatish samaradorligi ko'p omilli jarayon ekanini ko'rsatadi. Unda metodik izchillik, maxsus tayyorlov mashqlari, o'yinli yondashuv, ko'rgazmalilik, individual yondashuv va pedagogik nazorat o'zaro uyg'un holda qo'llanilgandagina yuqori natija kuzatiladi. Shu bois sport maktablari va trener-o'qituvchilar faoliyatida ushbu omillarni yagona tizim sifatida ko'rish va boshlang'ich tayyorlov bosqichidagi mashg'ulotlarni ilmiy-metodik asosda tashkil etish muhim vazifa hisoblanadi.

XULOSA

Boshlang'ich tayyorlov guruhida uloqtirish texnikasi elementlarini o'rgatish samaradorligi sport tayyorgarligi tizimining muhim tarkibiy qismi ekanligi olib borilgan tahlillar va kuzatuvlar asosida o'z tasdig'ini topdi. Tadqiqot jarayonida aniqlanishicha, uloqtirishga oid texnik harakatlarni dastlabki bosqichda to'g'ri, izchil va yosh xususiyatlariga mos tarzda o'rgatish keyingi sport mahoratini shakllantirish uchun mustahkam poydevor yaratadi. Ayniqsa, boshlang'ich tayyorlov bosqichi bolalarda harakat malakalari tez shakllanadigan davr bo'lib, bu jarayonda texnik elementlarni noto'g'ri o'zlashtirish kelgusida qiyin tuzatiladigan xatolarga sabab bo'lishi mumkin. Shuning uchun ham uloqtirish texnikasini o'rgatish samaradorligini oshirish masalasi sport pedagogikasining dolzarb yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, uloqtirish texnikasi elementlarini bosqichma-bosqich, oddiydan murakabga tamoyili asosida o'rgatish boshlang'ich tayyorlov guruhidagi shug'ullanuvchilar uchun eng maqbul yondashuvlardan biridir. Harakatning alohida fazalarini mustaqil ravishda egallash, keyinchalik ularni yagona texnik tizimga birlashtirish orqali bolalarda harakatni anglash, nazorat qilish va to'g'ri bajarish ko'nikmalari yanada mustahkam shakllanadi. Bu holat texnik tayyorgarlikning sifatini oshirish bilan birga, shug'ullanuvchilarda o'z harakatiga nisbatan ishonchni ham rivojlantiradi. Natijada ular mashg'ulotlarda faolroq qatnashadi, topshiriqlarni ongli ravishda bajaradi va sport faoliyatiga nisbatan ijobiy munosabat bildiradi.

Xulosalardan yana biri shundaki, uloqtirish texnikasini samarali o'rgatishda maxsus tayyorlov mashqlari, ko'rgazmali namoyish, takrorlash usuli, o'yin elementlari va individual yondashuvni uyg'un qo'llash katta ahamiyatga ega. Faqat nazariy tushuntirish yoki oddiy takrorlash bilan cheklanib qolish boshlang'ich tayyorlov guruhidagi bolalar uchun yetarli natija bermaydi. Aksincha, harakatning mazmunini amaliy ko'rsatma, qiziqarli topshiriq va hissiy faollik bilan uyg'unlashtirish o'qitish samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Ayniqsa, o'yin usulining qo'llanishi bolalarning mashg'ulotga qiziqishini saqlab qolish, ularni ko'proq takrorlashga undash va texnik elementlarni tabiiy faoliyat jarayonida o'zlashtirishga yordam beradi. Bu esa kichik yoshdagi shug'ullanuvchilar bilan ishlashda emotsional-pedagogik yondashuvning naqadar muhim ekanini ko'rsatadi.

Shuningdek, tadqiqotda pedagogik nazoratning o'rni ham alohida namoyon bo'ldi. Har bir shug'ullanuvchining texnik xatolarini o'z vaqtida aniqlash, ularni bartaraf etish bo'yicha tezkor metodik choralar ko'rish va individual imkoniyatlarini hisobga olish mashg'ulot natijadorligini oshiruvchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. Trener-o'qituvchi tomonidan muntazam nazorat olib borilishi harakat malakalarining sifatli shakllanishiga, noto'g'ri odatlarning oldini olishga va o'quv-mashg'ulot jarayonini boshqarishga imkon beradi. Shu jihatdan qaraganda, boshlang'ich tayyorlov bosqichida texnika o'rgatish jarayoni faqat mashqlar majmui emas, balki puxta pedagogik boshqaruvga asoslangan tizimli faoliyatdir.

Umuman olganda, boshlang'ich tayyorlov guruhida uloqtirish texnikasi elementlarini o'rgatish samaradorligi metodik izchillik, yoshga moslashgan mashg'ulot mazmuni, maxsus tayyorlov vositalari, o'yinli yondashuv va muntazam pedagogik nazorat uyg'unligida ta'minlanadi. Mazkur yondashuv nafaqat texnik tayyorgarlikni yaxshilaydi, balki bolalarda koordinatsiya, aniqlik, harakat madaniyati, irodaviy sifatlar va sportga qiziqishni ham rivojlantiradi. Shu sababli sport maktablari, trener-o'qituvchilar va jismoniy tarbiya mutaxassisleri boshlang'ich tayyorlov guruhlarida uloqtirish texnikasini o'rgatish jarayonini ilmiy-metodik asosda tashkil etishlari zarur. Bu esa kelajakda sport zaxirasini sifatli tayyorlash, iqtidorli yoshlarni rivojlantirish va sport tayyorgarligining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Salomov, R. S. Sport mashg'ulotlarining nazariy asoslari. Toshkent: O'qituvchi, 2021.
2. Kerimov, F. A. Sportda pedagogik mahorat va trenerlik faoliyati. Toshkent: Tafakkur, 2020.
3. Avezova, A. K. (2025). Simple medical conversations in Uzbek: a guide for beginners in healthcare. E-Conference Platform, 1(20-may), 45-47.
4. Azamatovna, N. S. (2025). Using authentic materials in ESP classrooms: benefits and limitations. EduVision: Journal of Innovations in Pedagogy and Educational Advancements, 1(5), 859-862.
5. Azamatovna, N. S. (2025). Tibbiyotda ingliz tilini o'qitishning amaliy strategiyalari.
6. Jumanazarovna, B. X. (2025). Using innovative technologies in teaching English to medical students. International Journal of Pedagogics, 5(03), 18-20.
7. Supieva, B. (2022). Improving the methodology of students' use of internet technology in the process of professional development. Ilm sarchashmalari, 1(2), 152-154.
8. Supieva, B. (2021). Improving the skills of employees in the state language. Conference, 1(1), 4-7.
9. Supieva, B. (2021). Mechanisms of creating an electronic methodological set in the professional development programs for the state language. The American Journal of Social Science and Education Innovations, 3(3), 344-354.
10. Supiyeva, B. A. (2021). Use of distance learning opportunities in the system of professional development. Academicia: An International Multidisciplinary Research Journal, 11(2), 1191-1197.
11. Madinabonu, J. (2025). Practical strategies for integrating mobile apps into English language teaching. Образование, наука и инновационные идеи в мире, 82(5), 175-184.

12. Orziqulova, C. R. (2023). The psychological impact of emotional states and anthropometric measurements on self-perception. *International Journal of Education, Social Science & Humanities*, 11(10), 805-810.
13. Orziqulova, C. (2023). The psychological impact of emotional states and anthropometric measurements on self-perception. *Pedagogical Sciences and Teaching Methods*, 1(1), 113-117.
14. Турсунов, Х. (2025). Роль активного замаха рук, головы и туловища снизу-вверх в обеспечении высоты вертикального прыжка с места у волейболистов. *Мугаллим*, 1(1), 544-548.
15. Tajibaev, S., Allamuratov, S., Erhan, B., Ismoilov, T., Tursunov, K., Kuchkarov, F. (2024). Methodology of assessment of athletes' jumping skills using electronic equipment.
16. Kalmuratova, K. R., Turumbetova, Z. Y. (2023). Electronic and distance learning technologies in higher education. *International Journal of Pedagogics*, 3(02), 14-18.
17. Turumbetova, Z. (2023). Problem of periodization in developmental psychology. *Mental Enlightenment Scientific-Methodological Journal*, 4(6), 323-330.
18. Turumbetova, Z. (2024). Ta'lim sohasidagi talabalarning deviant xatti-harakatlarini tuzatish. "Acta NUUZ", 1(1.9.1), 193-195.
19. Turumbetova, Z. Y. (2022). Integrative approach to higher education as a pedagogical problem. *Интеграция науки, общества, производства и промышленности: проблемы и возможности*, 1(1), 51-55.
20. Турсунов, Х. (2024). Роль активного замаха рук, головы и туловища снизу-вверх в обеспечении высоты вертикального прыжка с места у волейболистов. *Sport ilm-fanining dolzarb muammolari*, 1(2), 61-64.
21. Турсунов, Х. (2024). Талабалар спортида муаммолар ва назарий-услубий таҳлил қилиш. *Вестник физической культуры и спорта*, 1(6), 19-27.
22. Orziqulova, C. R. (2022). Yoshlarda yuksak insoniy hislarni shakllantirishning ijtimoiy-psixologik omillari. *Maktab va hayot*, 1(1), 27-28.
23. Orziqulova, C. R. (2022). High human feelings in early adolescence impact on career choice. *American Journal of Interdisciplinary Research and Development*, 1(9), 274-277.
24. Jabborova, M. (2025). The role of mobile-assisted language learning (MALL) in English language teaching: enhancing access, engagement, and outcomes. *E-Conference Platform*, 1(20), 113-115.
25. Madinabonu, J. (2025). Enhancing English language learning through mobile technologies: a study of MALL. *EduVision: Journal of Innovations in Pedagogy and Educational Advancements*, 1(5), 850-858.
26. Jabborova, M. (2025). Til o'rgatishda interfaol metodlarning yo'li. *Mugallim*, 2(1), 218-220.
27. Bekchanova, X. J. (2025). Semantic differences between synonyms in English and Uzbek languages: a comparative study. *Tadqiqotlar*, 3(2), 78-82.
28. Bekchanova, X. J. (2025). Comparative analysis of the category of stativity in English and Uzbek languages. *Tadqiqotlar*, 3(2), 83-88.
29. Bekchanova, X. J. (2025). A comparative study of structural and semantic features in English and Uzbek: perspectives from modern comparative linguistics. *Sciental Journal of Education Humanities and Social Sciences*, 3(11), 7-10.
30. Azamatovna, N. S. (2025). Tibbiyotda inglizcha terminlarni o'rgatishda o'qitish usullari.
31. Azamatovna, N. S. (2024). Developing critical thinking skills through English language learning. *Web of Teachers: Indercience Research*, 2(12), 349-350.
32. Avezova, A. K. (2025). Antroponimlarning sintaktik usulda yasalishi. *Filologiya va pedagogika*, 1(1), 87-88.
33. Avezova, A. K. P. Q. (2024). O'zbek tili talaffuz qoidalarini xorijlik talabalarga o'rgatishda Q, G', X, U va SH tovushlarining ahamiyati. *Academic Research in Educational Sciences*, (1), 407-410.
34. Umarov, M. N. *Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari metodikasi*. Toshkent: Fan va texnologiya, 2022.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №4(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.